

Şehir; içerden dışardan...

Serkan Taycan'ın 'Kabuk' ve Nalan Yırtmaç'ın 'Lütfen Arkaya Doğru İlerleyiniz II: Afetşehir' sergileri 'kavisli yollardan' kente bakıyor.

FATİH
ÖZGÜVEN

fatih.ozguven@radikal.com.tr

Serkan Taycan'ın 'Memleket' adını verdiği ilk fotoğraf dizisini Cihangir-Mitte mahalleleri arasında gerçekleşen 'Komşular' değişim programı çerçevesinde, Berlin'de gördüm. Serkan'ı Radikal'den taniyordum

(Jeanne Moreau ile bir fotoğrafımı bile çektili). Fakat bu fotoğraflar apayrı bir şeydi, fotoğrafçı olarak Serkan'ın yeni bir yüzüydü. Onlara içeride sıcak galeri ortamında da 'bakmamış', dışarıda, soğukta ayakta durup, galerinin vitrinine yansıtılan bir slayt gösterisi olarak izlemiştik. Elbette bu seyretme biçimi tesadüf değildi, 'memleket'in ücra köşelerinde çekilmiş, kardan, beyazlıktan, hatta ayakta durmuş poz verenlerden bahseden bu kare formatta görüntülerle ilişkiliydi.

Türk sinemacıları ve fotoğrafçıları yıllardır memlekete benzer biçim-

lerde bakarlar ama sonucu genellikle sinema salonu ya da galerinin korunaklı atmosferinde seyrediyoruz. Bu seyretmede de çoğu zaman 'güzel ve yalnız memleket'le ilgili teatral bir melankoli duygusu geliştirdiğimizle, onun getirdiği 'katharsis'le mekândan ayrıldığımızla kalırız. Serkan'ın görüntülerinin karlılığında ve aklımda kaldığı kadarıyla konularının orta mesafede bir yerde duruşlarında ise onları romantikleştirmeyen bir yan vardı.

'Memleket' adının sadeliğine denk düşen bir şey; nitekim daha sonra aynı karelere galeri ortamında bakınca bu izlenimim değişmedi. Renkleri daha çok fark etmiş olabilirim. Karın ortasındaki pembe ve yeşile hakkını vermeye de kararlıydı bu görüntüler. Memleket de kar da Serkan'da Dranas'ın dizisindeki 'kardır yağın üstümüze gecenin, ta uzaktan, eski Anadolu'dan' gibi bir şeydi. Sade bir mesafeden.

Yeni sergisi 'Kabuk'ta tek, uzun bir fotoğraf duygusu veren üç kanatlı fotoğraflar, çağdaş fotoğrafın önemseydiği, manzarayı tek karede en ince ayrıntısına kadar görmek isteyen pentüre yakın bir his, Serkan'ın sadeliğine oranla 'oyuncaklı' şeyler var. Ağaçlı'daki taş ocağının taş yığınlarına ya da önlerindeki toz bulutuna uğultulu bir müzik, Sultangazi'deki şantiyenin kıvrımlı yollarına bir Rönesans peyzajı veyahut memleketin. Ama bu yeni fotoğraflarda 'memleket'in taşına toprağına yakından bakmak, düz anlamıyla taş, toprağına hakkını vermek arzusu da var. Bunda da, tabiiata da memlekete de atfedilmesi kolay, 'güzel ve yalnız'dan türeyen bir estetik yerine, ille de 'güzel' bulmayacağımız manzaralarla karşılaşma, bu riski göze alma isteği ağır basıyor.

Ta uzaktaki (karlı ve karsız) tepelere çirkince uzay araçları gibi

13 Ocak 2013 Pazar

Kritik/Sergi 41

Serkan Taycan

cümelenmiş TOKİ tipi gökdelenler, üks sitelerin bir su kenarına dizilmiş yalancı nilüferler gibi ufka doğru uzaklaşan kiremit döşeli çatıları, nîmarinin tabiatla ne türlü ilişkiler kurduğuna dair bir merakın ifadesi. Kabuk'tan en somut olarak yakın çevreyi kastediyor Serkan; ama aynı ilgiyi şehrin ortasındaki bir gökdelen, onun altına kümelenmiş turuncu tulumlu işçilere, yeşille pek ilgili olmayan yakın şehir abiatının bir yerindeki tesadüfi yeşil'e de yöneliyor, böylece 'çirkin' ve 'güzel'e, 'doğal' ve 'yapıntı'ya eşit ilgiyle bakıyor. Onun fotoğraflarına bir an için şantiye fotoğrafları gibi bakabiliyor, sonra hiç de öyle olmadıklarını fark ediyorsak tam la bundan. Bu ilgiyi çok ona özgü buluyorum; memleketin 'güzel olmayan güzel' bir fotoğrafı.

Güzel, Nalan Yırtmaç'ın hiçbir zaman mevzuu olmadı. 'Şehre ait olan' söz konusu olduğunda

çirkin, iki arada bir derede, iğreti, komik, eğlenceli onun daha çok ilgisini çekti. Kolaj, afiş, şablon, duvara çıkarma gibi tekniklere ya da şehrin ve şehirdekilerin var olma/ ayakta kalma çabasına denk düşen teknik-imsilere ve hibridlerine ilgi duyması da bu yüzden. Onun resimlerinde bir imgenin, bir sözün, bir gazete fotoğrafının çeşitli biçimlerde üretilmesi çoğu zaman bir takıntı neşesiyle atbaşı gider.

Bir zamanlarki suya atlayan çocuklar dizisi gibi, adı bile bir şehir nakaratı olan son sergisi 'Lütfen Arkaya Doğru İlerleyiniz II: Afetşehir'de de eski sergilerden ve başka yerlerden hatırladığımız maskeli çocuklara ilaveten kafasına tahta ev geçirmiş otoportre ve portreler (hatta bir heykel) var. Kafasına ağaç ev geçirmiş şehir şamanlarıyla gündelik hayat sihirbazlarının bir çeşit 'taklide dayalı büyü' çabası içinde resmedilişlerinde her

Nalan Yırtmaç

ne kadar ritüel, esrarengiz bir yan varsa da, her şey gene de şehirle alakalı. Evleri başına göçmüşlerle, yüksek yapılardan serseme dönmüşlerin ortak, ritüel tepkisi, suratlarına geçirdikleri maskelerle sokak oyunları oynayan çocukların çabasıyla akraba aslında.

Bu manzaraların bir miktarının matbaada renk ayrımında her renkten nasibini alamamış solgun, pembeli-mavili manzaralar olarak sunulması da dikkat çekici; bu, Nalan Yırtmaç'ın şablon neşesinden pentüre, en azından bazı resimler-

de bir renk paleti kararına doğru gittiğinin işareti gibi... Serginin belki en güzel resmi olan çevre yollar ortasına uzanmış uyuyan yaşlı kadının resminin, üzerine çekilmiş kara örtünün şurasına burasına komik gözler açılmış ev fotoğrafının da her şeyin en sıkı gerçeküstü- lükten daha gerçeküstü yaşandığı 'Afetşehir'in kendine özgü, afeten-giz gerçeküstüçülüğüne işaret etmesi gibi.

Serkan Taycan'ın sergisi Elipsis Galeri'de, Nalan Yırtmaç'ın sergisi ise x-ist'te 19 Ocak'a kadar sürüyor.